

Anti-pestprotocol

Schooljaar 2022-2023

Inleiding

Kernwaarden: Respect, Verantwoordelijkheid en Veiligheid

Elke leerling moet zich veilig voelen in de klas en de omgeving waar het zich beweegt. Helaas is dit niet voor elke leerling het geval, ook niet op de Regenboog. Vanuit onze visie doen we er op de Regenboog alles aan om samen met de leerlingen, leerkrachten en ouders de sociale veiligheid te verhogen en te bewaken.

We werken op school preventief met de methode PBS. Deze methode richt zich op het aanleren van 'goed' gedrag en de daarbij behorende waarden en normen. Alle leerlingen dienen zich te houden aan deze gedragsverwachtingen en krijgen hier ook lessen over. De gedragsverwachtingen gelden ook voor de medewerkers van onze school en ook voor u als ouder/verzorger. Vanaf de bovenbouw krijgen de kinderen lessen over veilig online en social media. Op deze manier leren de kinderen wat fijn sociaal gedrag is en krijgen ze ook tips om op een goede manier met elkaar om te gaan of om ruzies op een goede manier op te lossen.

In de volgende hoofdstukken kunt u lezen wat we op de Regenboog verstaan onder pesten. U kunt hier ook voorbeelden van vinden. We vertellen u hoe we op de Regenboog preventief en curatief werken aan het voorkomen van pesten. Vervolgens kunt u lezen hoe we handelen als u vermoedt dat uw kind wordt gepest. Als laatste leest u, hoe we omgaan met de leerlingen die het moeilijk vinden om te stoppen met pesten.

We proberen u hiermee zicht te geven op de maatregelen, die we als school samen met u nemen om de Regenboog sociaal veilig te maken.

Wat verstaan we onder pesten?

Het is normaal wanneer kinderen experimenteren met grenzen, hun positie in de groep zoeken en af en toe hun krachten meten. Dat er daarbij af en toe eens wat mis gaat, hoort erbij. Het gaat fout als pesten een 'gewone' manier van doen gaat worden om je te kunnen handhaven. Dan krijgt het een destructief karakter en wordt de omgeving sociaal onveilig, wat op zich weer pesten uitlokt.

Pesten bestaat op verschillende niveaus. We kunnen de volgende groepen onderscheiden:

- Incidentele pesters
- Structurele pesters

Incidentele pesters zijn bezig met het onderzoeken van grenzen en moeten leren dat het pestgedrag niet ten koste gaat van anderen. Door hier aandacht aan te besteden in lessen sociale vaardigheid en gesprekken naar aanleiding van incidenten hopen we deze leerlingen voldoende handvatten te geven.

Het doel van het omgangsprotocol is het pesten te stoppen. Er wordt gewerkt met de pesters, maar ook met het gepeste kind. Een gepest kind kan zich onveilig en onzeker voelen. We proberen het zelfvertrouwen van dit kind weer op te bouwen en het kind handvatten te geven hoe hij/zij weer sterker in een groep kan staan. Ook is er aandacht voor de gehele groep. Er mist namelijk een veilig pedagogisch klimaat in een groep waar gepest wordt. Ieder kind kan een bijdrage leveren wanneer er sprake is van pestgedrag. Meelopen of wegstijgen is niet gewenst. De kinderen krijgen tips om het pesten te helpen stoppen op een goede manier.

Wat is het verschil tussen pesten en plagen

Wat pesten precies is, is moeilijk te definiëren. Er bestaan dan ook veel verschillende definities voor dit begrip. Maar in als deze definities komen steeds enkele duidelijke kenmerken naar voren:

- Pesten gebeurt opzettelijk;
- Pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal);
- Bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer);
- Pesten gebeurt systematisch;
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen;
- Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor.

Plagen is niet hetzelfde als pesten. Bij plagen zijn de machtsverhoudingen gelijk. Plagen is vriendschappelijk bedoeld, er wordt de ander geen schade berokkend.

Om bovenstaande rij te verduidelijken volgt in figuur 1 een aantal voorbeelden van **pesten**.

Fysiek	Krabben, bijten, haren trekken, duwen, sjoeren, schoppen, slaan, spugen en trekken aan kleding.
Spullen afpakken	Spullen of kleding afpakken of zoek maken, zodat het slachtoffer straf krijgt.
Spullen beschadigen	Kliederen op boeken of andere spullen. Schoppen tegen je spullen, gooien met een schooltas of andere spullen. De fiets beschadigen of vernielen.
Achterna lopen/opjagen	Iemand wordt achterna gelopen, opgejaagd en bang gemaakt.
In de val laten lopen	Iemand met een smoesje naar een afgelegen plek lokken om daar (onzichtbaar) te kunnen pesten.
Klem zetten	Met meerdere personen iemand de weg versperren, klem zetten en intimideren.
Opsluiten	Iets voor een deur zetten of een deur op slot doen, zodat die persoon er niet meer uit kan. In een kast of de wc.
Stalken	Iemand voortdurend lastig vallen door bijvoorbeeld achterna lopen, sms-berichten, telefoon, e-mail enz.
Uitschelden	Iemand uitschelden, beledigen en kwetsen.
Bangmakerij	'Als je het aan iemand vertelt dan pakken we je', of bedreigingen met (anonieme) briefjes.
Kwaadwillend roddelen	De ander in een kwaad daglicht stellen met kwaadwillende roddels om te kwetsen en de ander buiten te sluiten en te vernederen.
Belachelijk maken	Iemand met bepaalde kenmerken of voorkeuren belachelijk maken en uitlachen en er kwetsende opmerkingen over maken.
Vernederen	'Draag jij mijn spullen maar, want dat is toch het enige waar jij goed voor bent.'
Scheldnamen	De ander vernederen en kleineren met scheldnamen.
Geweld uitlokken	Iemand net zo lang sarren, negeren en uitdagen tot die persoon zelf geweld gaat gebruiken en straf krijgt.
Ongewenste intimiteiten	Je wordt aangeraakt, vastgehouden, betast of gezoend tegen je wil.

Voor leerkrachten en ouders is het vaak heel lastig structureel pesten in kaart te krijgen. Intuïtief voelen we soms wel aan dat er iets speelt, maar we hebben nog geen 'bewijs' van het pestgedrag. Pesten gebeurt het meest als er geen volwassenen in de buurt zijn. Vaak durft het slachtoffer niemand in vertrouwen te nemen en blijft het lang hiermee lopen, soms ook omdat door de pester bedreigingen zijn geuit.

Samen hebben we de verantwoordelijkheid om op een goede manier in te grijpen, om zo het pestgedrag te stoppen.

Als uw kind structureel wordt gepest

Zoals eerder beschreven, is er bewust voor gekozen om op Regenboog de Staart preventief te werken aan aanpassingen van de leerlingen aan de groep, het observeren van deze ontwikkeling en het welbevinden. Wij werken met PBS, waarbij goed gedrag en de bijbehorende waarden en normen worden aangeleerd vanaf het moment dat ze bij ons als peuter de school binnen stappen.

Als een leerling zich niet veilig voelt, bestaat de kans dat het manieren zal zoeken om het gevoel van onveiligheid te beheersen en kan het minder sociaal of onaangepast gedrag laten zien. Het accent ligt daarom in met name op het bouwen van een veilig sociaal en pedagogisch klimaat. Pestgedrag is een natuurlijk verschijnsel en zelfs met alle preventieve maatregelen die we nemen, kan het ook op onze school voorkomen. Belangrijk is om de signalen van pesten te herkennen bij uw kind.

Mogelijke signalen van pesten zijn:

- Angsten om naar school te gaan
- Weinig of geen vrienden

- In vroeger gedrag vallen zoals weer in bed plassen of duimen
- Last van concentratiestoornissen hebben, waardoor schoolprestaties achteruit gaan
- Geen eetlust hebben
- Ineens veel ruzie maken thuis
- Regelmatig huilen om niets
- Last hebben van buikpijn, hoofdpijn of misselijkheid
- Thuiskomen met kapotte spullen of kleren
- Verdacht vaak kneuzingen, verwondingen en blauwe plekken
- Niet uitgenodigd worden voor feestjes
- Alleen naar school fietsen
- Onrustig slapen en naar dromen
- Vragen of stelen van geld van familie (om af te geven)
- Geen klasgenootjes mee naar huis nemen

Natuurlijk kunnen bovenstaande signalen ook andere oorzaken hebben, maar bij het samenkomen van een aantal signalen, is het verstandig eens met uw kind te praten en goed te luisteren naar wat het kind vertelt.

Rol van de Anti-pestcoördinator:

In ons IKC is juf Brenda Roza anti-pestcoördinator. Leerlingen kunnen bij de leerkracht of bij de anti-pestcoördinator terecht als ze het gevoel hebben te worden gepest. Dat kan ook via een brief in de brievenbus op het unitplein. Ook ouders kunnen dit doorgeven aan de leerkracht. Regelmatig wordt met de leerlingen in de klas besproken hoe ze dat kunnen vertellen en wat het verschil is tussen 'plagen' en 'pesten'. De leerkracht bespreekt het pesten met de leerling en geeft signalen van pesten door aan de anti-pestcoördinator. De anti-pestcoördinator houdt in de gaten of er op school wordt gepest en coördineert het anti-pestbeleid en adviseert de leerkrachten hierin.

Stappenplan

Als u vermoedt dat uw kind structureel het slachtoffer is van pestgedrag, kunt u de volgende stappen doorlopen:

Stap 1: Ga in gesprek met de leerkracht van uw kind! Het is fijn als u een paar pestincidenten kunt noemen, waardoor u aan structureel pestgedrag denkt. U kunt met de leerkracht bespreken of deze ook signalen ziet in de vrije momenten, maar het hoeft niet zo te zijn dat de leerkracht deze signalen ook heeft gezien.

Samen bespreekt u, wat een goede oplossing voor uw kind zou kunnen zijn. De leerkracht pakt ook het gedeelte op met de leerling, door wie uw kind wordt gepest en besteed aandacht aan pestgedrag in de groep. Ouders van de betrokken kinderen worden ingelicht. Maatregelen worden genomen richting pesters en meelopers en er worden duidelijke afspraken gemaakt.

Er gaat een periode in, waarin de afgesproken oplossing door de leerkracht (en wellicht ook uzelf) wordt toegepast. Na de oefenperiode heeft u een evaluatiegesprek met de leerkracht. De leerkracht heeft daarvoor al met uw kind gesproken over de actuele situatie. In het evaluatiegesprek bespreken de leerkracht en u of de bevindingen overeenkomen.

Lijkt het structurele pesten gestopt te zijn, dan blijft de oplossing (indien mogelijk) gehandhaafd.

Stap 2: Is het structurele pesten niet gestopt, dan zal er door de leerkracht een gesprek met de anti-pestcoördinator/IB-er/directeur worden belegd, waarbij deze derde partij wellicht nieuwe inzichten en oplossingen kan aandragen. Eventueel wordt er ook advies gevraagd aan de aan school verbonden schoolmaatschappelijk werker. Deze oplossingen kunnen behalve op individueel niveau, ook op groepsniveau liggen. Er wordt weer een oefenperiode afgesproken en op een afgesproken datum met de drie partijen (ouder(s), Leerkracht en IB-er) geëvalueerd.

Is het structurele pestgedrag nog niet gestopt, dan wordt gekeken wat vervolgstappen kunnen zijn.

Soms is zo, dat uw kind niet structureel wordt gepest, maar dat het één pestincident meemaakt, waarbij de ernst van het pestgedrag maakt dat u niet wacht op een volgend incident. Wij verzoeken u op dat moment zeker in gesprek te gaan met de leerkracht. Ook dan zullen er maatregelen worden genomen.

Het is van belang dat leerlingen in een groep moeten leren wat wel kan/mag en wat niet. Dit houdt in dat sommige leerlingen moeten leren om sociaal wenselijk gedrag te tonen en andere leerlingen moeten het verschil leren tussen plagen en structureel pesten. Het oefenen gebeurt in interactie met elkaar. Dat is niet altijd leuk, maar dit moet wel in een groep worden geoefend en kan ook niet altijd in één keer goed gaan. Samen zijn we verantwoordelijk om de leerlingen te laten oefenen, maar wel te zorgen dat geen enkele leerling buiten de boot valt, structureel wordt gepest of ongelukkig raakt.

Als uw kind structureel pest

Structurele pesters gebruiken agressie om zich te handhaven in een groep. Pesten is voor hen vaak vanzelfsprekend. Er is vaak een achterliggende reden voor pestgedrag. Let op: een reden = geen excuus! Deze reden moet wel worden aangepakt. Het kan zijn dat de pester niet goed in zijn of haar vel zit. Hier speelt ook de thuissituatie van de pester een grote rol. De praktijk laat zien dat structurele pesters op eigen kracht erg moeilijk verandering kunnen brengen in hun leven. Toch moet dat gebeuren. Bij voorkeur zo vroeg mogelijk. Als een structurele pester niet tijdig wordt gestopt, dan kan hij of zij grenzeloos doorgaan. Ze maken voortdurend nieuwe slachtoffers en ontregelen de school, de speelveldjes, de buurt en de clubs. Op de Regenboog gaat het niet om de schuldvraag, maar helpen we de leerling om zich zonder structureel te pesten, aan te sluiten in een groep. Dit gaat niet altijd vanzelf.

Leerlingen in de onderbouw zijn nog te jong om structureel pesten. Toch komt het voor dat kinderen niet-sociaal gedrag vertonen. Wanneer er een melding komt over een leerling die pestgedrag vertoont, zullen wij helpen bij het aanleren van goed gedrag. Hierbij hebben wij de steun en hulp van u als ouder nodig. Het kan ook voorkomen, dat u als ouder zorgen heeft over eventueel pestgedrag van uw kind. Voelt u zich dan niet opgelaten en praat erover met de leerkracht. Samen kunt u het gedrag misschien op een positieve manier ombuigen.

Als wij op school zorgen hebben over de manier waarop uw kind met andere leerlingen omgaat, zal de leerkracht hier met u en uw kind over praten. De leerkracht gaat met u en uw kind in gesprek over de aard van de zorgen en zoekt met u naar oplossingen voor de zorgen omtrent het gedrag van uw kind.

Er wordt met u een oefenperiode afgesproken en op een afgesproken datum evalueert u met de leerkracht of uw kind de te leren vaardigheden beheerst. Als dit zo is, is het doel bereikt en houden we de komende periode goed in de gaten of de vaardigheden onderdeel worden van geautomatiseerd gedrag.

Als uw kind het moeilijk vindt bepaalde vaardigheden onder de knie te krijgen, moet er soms extra hulp worden aangeboden. Dit kan in de vorm van een individueel handelingsplan op de te leren vaardigheden. De zogenoemde Cico-kaart. Een check-in en check-out kaart, waarbij uw kind punten kan behalen met goed gedrag.

Een andere optie is dat de leerkracht een afspraak maakt met u en de IB-er, om in groter verband over de zorgen na te denken. Als in dit verband wordt gekozen tot een oplossing, wordt deze oplossing geoefend en na een afgesproken periode in hetzelfde verband geëvalueerd.

Is er niet direct een oplossing voor handen, dan kan het prettig zijn om deskundigen te raadplegen. We overleggen met u om uw kind aan te melden in het Ondersteuningsteam. In het Ondersteuningsteam zijn de schoolarts, een orthopedagoog en de schoolmaatschappelijk werkster aanwezig. Met elkaar analyseren we hoe de zorgen zijn ontstaan en zoeken we samen naar oplossingen.

7. Nawoord

Zoals u heeft kunnen lezen, worden er verschillende middelen en methoden gebruikt om de Regenboog tot een sociaal veilige omgeving te maken voor alle leerlingen, ouders en medewerkers.

U heeft kunnen lezen, wat er preventief en curatief wordt ingezet om structureel pesten te voorkomen en te stoppen. Dit kan alleen als we structureel pesten horen, zien en melden. Daarom benadrukken we nogmaals het belang van het in gesprek blijven met elkaar,

Met elkaar kunnen we de Regenboog voor alle leerlingen een fijne, sociaal veilige omgeving maken. Helpt u mee?

Bijlage

Stappenplan bij Pesten (zie anti-pestprotocol in het veiligheidsplan)

1.
  - Er staat een brievenbus ("PBS-post") voor (pest)-signalen op het unitplein (MBU/BBU). Kinderen kunnen hier een brief in posten aan de leerkracht. Dit kan anoniem of met naam. Kinderen kunnen de brievenbus ook gebruiken om complimenten aan elkaar te geven. Eén keer per week wordt de brievenbus geleegd door de leerkrachten en worden de binnengekomen signalen opgepakt. De leerkracht bespreekt regelmatig het gebruik van de brievenbus in de klas en ook het verschil tussen 'pesten' en 'plagen' in de klas.
  - Leerlingen kunnen naast de brievenbus het ook vertellen aan de leerkracht of de anti-pestcoördinator als ze het gevoel hebben dat ze gepest worden.
2. Leerkrachten geven het pestsignaal wat zij ontvangen door aan de anti-pestcoördinator, zodat die op de hoogte is van het pesten in het IKC. Leerkrachten kunnen advies vragen aan de anti-pestcoördinator.
3. Als er gepest wordt bespreek dit met de Pester en de leerling die wordt gepest en betrek ouders hierbij. Hou met de klas, de omstanders, een gesprek. Wat doe je als je merkt dat iemand gepest wordt? Hoe kun je helpen? Wat doe je dan?
4. Na ongeveer een week check je bij het kind wat gepest wordt en de ouders of het pesten is gestopt.

Stappenplan voor kinderen:

Stap 1: vertel het tegen de leerkracht als je wordt gepest.

Als je dit moeilijk vindt kun je het ook tegen de anti-pest coördinator in de school vertellen. Dat is juf Brenda Roza. Je kunt het ook tegen je ouders vertellen. Je kunt ook een briefje in de brievenbus posten die op het unitplein staat.

Stap 2: de leerkracht bespreekt het met de Pester en met jou. Ook bespreekt de leerkracht het pesten in de klas, want alle kinderen hebben een rol. De andere kinderen die er om heen staan kunnen je helpen en ondersteunen als er wordt gepest.

Stap 3: de leerkracht vraagt aan jou en je ouders of het pesten is gestopt.